

A vibrant, stylized illustration of a Dutch street scene. In the foreground, a police officer in a blue uniform with 'POLIË' on his vest stands on a zebra crossing, gesturing towards a young girl in a blue dress and a boy in a blue helmet and green safety vest. To the right, a cyclist in a blue shirt and helmet is riding across the crossing. In the background, several traditional Dutch houses with steep gables and red-tiled roofs line the street. Pedestrians are walking on the sidewalks, and another cyclist is visible on the left. The scene is set under a clear blue sky with a few white clouds. A green banner with the 'DSP' logo is in the top left corner.

DSP

Eindevaluatie project Domeinoverstijgend Samenwerken

Aline Petersen & Daniël Hofstra

Contactgegevens

Oktober, 2024.

Aline Petersen

apetersen@dsp-groep.nl

Daniël Hofstra

dhofstra@dsp-groep.nl

Inhoud

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding en achtergrond	4
1.2	Onderzoeksvragen	4
1.3	Methode	5
1.4	Leeswijzer	6
2	Deelproject 1: Toepassing privacy en gegevensdeling	7
2.1	Beschrijving deelproject	7
2.2	Proces	7
2.3	Resultaten	8
3	Deelproject 2: Heldere en concrete afspraken over casus- en procesregie	10
3.1	Specialistische bemoeizorg (voorheen notoire overlastgevers)	10
3.2	Uitwerken proces nazorg ex-gedetineerden	14
3.3	Verbinding netwerk zorg en veiligheid met de JB-keten en vloeiende overgang problematiek 18min/18 plus	17
4	Deelproject 3: Efficiënter inrichten van (bestuurlijke en) uitvoerende overlegtafels	19
4.1	Beschrijving deelproject	19
4.2	Proces	19
4.3	Resultaten	20
5	Deelproject 4: Regio in beeld	22
5.1	Beschrijving	22
5.2	Proces	22
5.3	Resultaten	23
6	Leren en ontwikkelen	24
7	Conclusies	25
7.1	Samenvatting proces en resultaten	25
7.2	Conclusies	27
7.3	Aanbevelingen	28

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en achtergrond

In de regio Zaanstreek-Waterland werken zeven gemeenten en diverse Zorg- en Veiligheidspartners sinds 2019 samen in het samenwerkingsverband Allen voor Eén. Het doel van deze samenwerking is om tijdige(r) en passende(r) zorg te kunnen verlenen aan kwetsbare inwoners (met complexe problematiek op snijvlak zorg en veiligheid), waardoor zij weer grip krijgen op hun leven, succesvol kunnen integreren in de wijk en de veiligheid (structureel) wordt hersteld¹. Dit alles onder het motto: “naar een merkbaar verschil voor inwoners en een werkbaar verschil voor professionals.”

Om deze doelstelling te kunnen bereiken, is een domeinoverstijgende samenwerking nodig. Allen voor Eén werkt aan deze samenwerking met behulp van het project Domeinoverstijgende Samenwerking Zorg en Veiligheid (hierna: DOS Z&V). Het project bestaat uit een viertal deelprojecten:

1. Toepassing van privacy- en gegevensdeling
2. Heldere en concrete afspraken over casus- en procesregie
3. Efficiënter inrichten van (bestuurlijke en) uitvoerende overlegtafels
4. Regio in beeld

In opdracht van de regionale samenwerking 'Allen voor Een' van Zaanstreek-Waterland heeft DSP-groep het project DOS Z&V geëvalueerd. Het project DOS Z&V is gefinancierd vanuit een subsidieregeling van ZonMw (Grip op onbegrip). De evaluatie biedt tevens input voor de verantwoording richting ZonMw. De looptijd van het subsidieproject is 2,5 jaar (2022 t/m juni 2024).

1.2 Onderzoeksvragen

De volgende onderzoeksvragen stonden in de evaluatie centraal:

- ① Wat zijn de doelen van het project DOS Z&V?
- ① Welke activiteiten zijn ondernomen om de doelen te bereiken? Wat is (nog) niet gelukt en waarom niet?
- ① Hoe verliep het proces? Wat ging er goed tijdens de uitvoering van de acties en wat kon er beter?
- ① Hoe verliep de samenwerking gedurende het project? Wat ging er goed en wat kan er beter?
- ① Wat hebben de geleverde inspanningen van het project DOS Z&V opgeleverd?
- ① Welke lessen kunnen we hieruit leren?

¹ Zie ook presentatie ZonMw projectleidersbijeenkomst 22 november 22

1.3 Methode

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden maakten we gebruik van de volgende onderzoeksmethoden:

Documentenstudie

We hebben de volgende documenten bestudeerd:

- 🕒 Plan van aanpak Domeinoverstijgend samenwerken Z&V t.b.v. subsidieaanvraag ZonMw
- 🕒 PowerPoint presentatie van verdiepingssessie Allen voor Eén (november 2022)
- 🕒 PowerPoint presentatie projectleidersbijeenkomst DOS Z&V (mei en december 2022)
- 🕒 Evaluatie Leergang Privacy en gegevensdeling VNG (juli 2021)
- 🕒 Rapport Domeinoverstijgend samenwerken binnen Zorg en Veiligheid: proces en aanpak notoire overlastgevers (december 2022)
- 🕒 Samenvatting onderzoeksrapport: Een onderzoek naar de werking en behoeften om in de toekomst te werken volgens een op- en afschalingsmodel zoals Aanpak Voorkoming Escalatie (juni 2023)

(Groeps)gesprekken

Per deelproject spraken we met verschillende betrokkenen. Tijdens deze gesprekken gingen we in op de doelen van het project, de acties om die doelen te bereiken, het proces van de uitvoering en de bereikte resultaten van het project. We spraken met de personen met de volgende functies of lid van een projectteam:

- 🕒 Projectteamleden DOS Z&V
- 🕒 Trainer/ expert leergang Privacy en gegevensdeling
- 🕒 Vier deelnemers van de leergang Privacy en gegevensdeling (afkomstig van verschillende gemeenten en functies)
- 🕒 Werkgroepleden nazorg ex-gedetineerden
- 🕒 Adviseurs Zorg en Veiligheid gemeente Zaanstad en voorzitter werkgroepen Personen met onbegrepen gedrag, Informatieontsluiting en Huiselijk Geweld en Kindermishandeling
- 🕒 Werkgroepleden Verbinding JB-keten en vloeiende overgang 18-/18+
- 🕒 Voormalig coördinator Zorg- en Veiligheidshuis
- 🕒 Voormalig beleidsmedewerker Zaanstad op Huiselijk geweld en kindermishandeling (HGKM)

Afbakening: kwalitatieve evaluatie

Per deelproject zijn doelen opgesteld in het plan van aanpak. Voor sommige doelen is eenvoudig aan te geven of ze zijn bereikt. Voor andere doelen ligt dat complexer omdat ze kwalitatief van aard zijn. Ze zijn niet concreet en meetbaar geformuleerd, of pas op de langere termijn zichtbaar. Waar mogelijk hebben we kwalitatief onderzocht of de doelen zijn bereikt en ingezoomd op de concrete activiteiten die zijn verricht. We

kunnen daar geen harde, cijfermatige conclusies over trekken. Deze evaluatie betreft dus een kwalitatieve evaluatie.

1.4 Leeswijzer

In elk hoofdstuk brengen we één van de deelprojecten aan het licht. We geven per deelproject een beschrijving van het betreffende project, we gaan in op het proces van de uitvoering van het project en we sluiten af met de behaalde resultaten. Tot slot volgt een overall conclusie waarin we ook lessen trekken voor het vervolg van de projecten.

2 Deelproject 1: Toepassing privacy en gegevensdeling

2.1 Beschrijving deelproject

In de regio Zaanstreek-Waterland werken veel partijen samen om duurzame, passende oplossingen te bereiken in complexe casuïstiek. Om deze samenwerking te doen slagen, is het van belang dat professionals een helder handelingsperspectief hebben rond het delen van informatie en zorgvuldig omgaan met noodzakelijke informatie, binnen de geldende wet- en regelgeving. Volgens de VNG is privacy en gegevensdeling voornamelijk een organisatievraagstuk, iets wat goed in te regelen valt in lokale en regionale aanpakken. Daarom heeft de regio ervoor gekozen om prioriteit te geven aan het inrichten van gegevensverwerking. Bovendien is het een belangrijke pijler uit het regionale plan van aanpak rondom personen met onbegrepen gedrag. Om onbegrepen gedrag tijdig te herkennen en passende ondersteuning te bieden, is het van belang dat betrokkenen uit de hele keten weten hoe met informatie om te gaan, op het juiste moment over de juiste informatie beschikken en deze zorgvuldig kunnen delen. Vanuit de pilot gegevensdeling vanuit de VNG (door privacy expert Léon Sonnenschein) in de regio Zaanstreek-Waterland kwam naar voren dat een leergang rondom het inrichten van gegevensverwerking gewenst was. Binnen dit deelproject lag de focus daarom op het realiseren van een leergang voor privacy professionals op de verschillende thema's binnen Allen voor Eén, en meer specifiek op: lokale, persoonsgerichte aanpakken, de aanpak van notoire overlastgevers, mensenhandel en de gegevensuitwisseling op het vlak van huiselijk geweld.

De vooraf opgestelde doelstellingen voor dit deelproject waren:

- 🕒 Inrichten gegevensverwerking: Door een goede inrichting zicht krijgen op de mogelijkheden en randvoorwaarden voor gegevensverwerking binnen het regionale netwerk van zorg en veiligheid.
- 🕒 Ontzorgen professionals en handelingsperspectieven: Door een goede inrichting van de gegevensverwerking de professionals ontlasten en handelingsperspectieven bieden.
- 🕒 Zorgvuldig omgaan met de privacy van de burger: Door een goede inrichting van de gegevensverwerking komen tot een zorgvuldige omgang met de gegevens van de burger en wegnemen van onnodige risico's voor de burger en organisaties.

2.2 Proces

Centraal binnen dit deelproject stond het organiseren van een leergang over het inrichten van gegevensverwerking. De VNG (privacy experts Léon Sonnenschein en Hans Versteeg) verzorgde de leergang. De leergang was bedoeld voor beleidsmedewerkers, projectleiders en privacy officers uit de regio Zaanstreek-Waterland. De leergang was erop gericht om gezamenlijk na te denken over de inrichting van gegevensdeling

en had betrekking op meerdere thema's binnen Allen voor Eén, omdat de manier waarop gegevensdeling ingericht moet worden veelal per thema overeenkomt.

De leergang bestond uit 4 inhoudelijke modules en 3 intervisie bijeenkomsten. In totaal hebben 15 professionals deelgenomen aan de leergang, uit verschillende gemeenten en functies. Door de trainers worden er voor deelnemers aan de leergang alumni bijeenkomsten georganiseerd, waar onder meer wordt gesproken over updates in wetgeving, best practices en knelpunten in de praktijk. Bovendien zijn de trainers ook na de leergang bereikbaar voor deelnemers om vragen te kunnen stellen. De leergang is door de trainers geëvalueerd.

De bijeenkomsten waren deels fysiek, deels online georganiseerd. Uit de evaluatie blijkt dat de deelnemers die verdeling prettig vonden werken. Ook zijn de deelnemers te spreken over de trainers. Volgens hen weten ze ingewikkelde materie toch simpel en begrijpelijk uit te leggen. Tussentijds werd van de deelnemers verwacht dat ze huiswerk maakten. Hierover werd aangegeven dat het fijner was geweest om hier tijdens de bijeenkomsten meer aandacht aan te besteden vanwege een gebrek aan tijd. Tegelijkertijd was een meerwaarde van deze opdrachten dat de deelnemers contact over het thema moesten leggen met mensen uit de praktijk, die zelf geen deelnemer waren van de gehele training. De deelnemers ervoeren het als positief dat de trainers naderhand nog beschikbaar waren voor vragen. Deelnemers hebben daar veelvuldig gebruik van gemaakt. Vragen die werden gesteld gingen voornamelijk over de vertaalslag van het juridische plaatje naar de praktijk.

2.3 Resultaten

Doel 1: Inrichten gegevensverwerking: Door een goede inrichting zicht krijgen op de mogelijkheden en randvoorwaarden voor gegevensverwerking binnen het regionale netwerk van zorg en veiligheid

Er is een leergang georganiseerd voor de inrichting van de gegevensverwerking. Deelnemers van de leergang zijn na afronding van de leergang zelf aan de slag gegaan met het inregelen van gegevensdeling. Zo is er een convenant opgesteld op meerdere thema's (HGKM en PGA Jeugd), en is er daarnaast een DPIA opgesteld op het thema Geweld hoort nergens thuis, waar ook het toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming is ondergebracht. Op het thema mensenhandel is men nog bezig om de inrichting goed te organiseren. Zo is een signalentafel mensenhandel ingericht, waarvoor de hiervoor genoemde producten worden benut. Helpend daarbij is dat de trainers steeds beschikbaar zijn voor vragen vanuit de alumni.

Doel 2: Ontzorgen professionals en handelingsperspectieven: Door een goede inrichting van de gegevensverwerking de professionals ontlasten en handelingsperspectieven bieden

Vaak is men in het delen van gegevens terughoudend. Men denkt in onmogelijkheden. In de leergang is veel aandacht geweest voor wat er allemaal wél mogelijk is omtrent het delen van informatie. De gesproken deelnemers aan de leergang gaven aan dat ze als gevolg van de leergang in mogelijkheden gingen denken.

“Vaak wordt gedacht vanuit de beperkingen van de AVG. De leergang was een bevestiging: zie je wel, het kan wel.” De deelnemers voegden er allemaal aan toe dat het onderwerp continu aandacht moet krijgen. Nog niet voor alle thema’s is al gekomen tot een goede inrichting van gegevensverwerking. Dit kwam door de fase waarin de aanpak zich verkeerde en hierdoor enkele basisafspraken nog onvoldoende duidelijk waren. Zoals eerder genoemd betreft dit de thema’s mensenhandel en specialistische bemoeizorg. Op dit moment is men bezig om binnen laatstgenoemde thema’s de gegevensverwerking zorgvuldig in te richten aan de hand van de opgedane kennis bij de leergang.

Doel 3: Zorgvuldig omgaan met de privacy van de burger: Door een goede inrichting van de gegevensverwerking komen tot een zorgvuldige omgang met de gegevens van de burger en wegnemen van onnodige risico’s voor de burger en organisaties

Er is tijdens dit project geïnvesteerd in het bereiken van dit doel door de leergang aan te bieden. Deelnemers hiervan geven dan ook aan zich (weer) bewuster te zijn geworden van het belang van zorgvuldige omgang met privacy van burgers. Ze geven aan kritisch na te denken over wanneer informatie delen of opvragen van persoonsgegevens echt nodig is. Zo zegt één deelnemer: “als een partnerorganisatie ons iets vraagt, geef ik nu aan dat ik alleen anoniem advies wil geven. Ik wil geen persoonsgegevens van de casus in kwestie ontvangen als dat niet noodzakelijk is.” Die kritische houding naar partnerorganisaties zorgt ook daar weer voor bewuste omgang met persoonsgegevens van burgers.

Kanttekening hierbij is dat aan de leergang geen uitvoerende professionals hebben deelgenomen en ook zijn er door deelnemers suggesties gedaan welke collega’s er nog meer baat zouden kunnen hebben bij een leergang op privacy, bijvoorbeeld medici en afdelingshoofden. Een goede inrichting van gegevensverwerking is een stap in de goede richting voor het zorgvuldiger omgaan met privacy van burgers, maar om doel te bereiken is meer nodig. De regio heeft inmiddels een vervolgproject gestart (Straattriage en Specialistische Bemoeizorg) waarin ook training wordt geboden (op dit vlak) aan de uitvoerende professionals en betrokken partners.

Overige resultaten

Aan de leergang hebben 15 deelnemers met verschillende relevante functies in de regio meegedaan. De deelnemerslijst was een goede mix van privacy-officers, projectleiders en beleidsmedewerkers. Dit heeft ertoe geleid dat men elkaars werk en perspectief beter begrijpt en een betere vertaling naar aanpassen of maken van beleid mogelijk is.

3 Deelproject 2: Heldere en concrete afspraken over casus- en procesregie

Binnen het project DOS Z&V is op de volgende thema's/ aanpakken ingezet op het maken van heldere en concrete afspraken over casus- en procesregie:

- 🕒 Specialistische bemoeizorg (voorheen: notoire overlastgevers)
- 🕒 Nazorg ex-gedetineerden
- 🕒 Verbinding netwerk zorg en veiligheid met de JB-keten en vloeiende overgang problematiek 18min/18 plus

3.1 Specialistische bemoeizorg (voorheen notoire overlastgevers)

3.1.1 Beschrijving

In de regio Zaanstreek-Waterland bevinden zich tientallen personen die zeer frequent voor overlast zorgen. Bij deze personen is sprake van complexe en meervoudige problematiek op verschillende leefgebieden. De uitdaging voor de regio is om deze personen in beeld te krijgen, omdat ze veelal in isolement leven, slecht aanspreekbaar en zorg mijddend zijn. Om dit te bereiken zijn de volgende doelstellingen geformuleerd:

- 🕒 Het realiseren van een structurele, practice based aanpak voor deze doelgroep notoire overlastgevers met gezamenlijke inspanning van relevante partners uit de zorg, veiligheid en het sociaal domein. Waarbij gekomen wordt tot heldere afspraken over o.a. de uit te voeren casus- en procesregie (lokaal en regionaal), de wijze van samenwerking, goed op elkaar afgestemde interventies (zorg en/of straf) en (warme) overdracht. Ook zal het handelingskader helder moeten zijn voor alle betrokken partners, moet helder zijn hoe het proces van opschaling verloopt, wie bestuurlijk eindverantwoordelijk is en hoe van – en met elkaar geleerd wordt ter verbetering van het samenwerkingsproces.
- 🕒 Het verbeteren van de leefsituatie van de betrokken overlastveelplegers, om te voorkomen dat de problematiek verergert of dat zij (opnieuw) afglijden naar overlast of criminaliteit. Dit kan ten goede komen aan de leefbaarheid in de wijk en de veiligheidsbeleving van de omgeving.

3.1.2 Proces

Uit een analyse van het MABZ bleek dat er in de regio Zaanstreek-Waterland ongeveer 30 personen waren die relatief veel overlast veroorzaken. Het betreft personen waarbij sprake is van multiproblematiek met beperkte zelfredzaamheid op meer dan 5 verschillende leefgebieden, verslavingsproblematiek en psychosociale problematiek. Het zijn personen die vaak in aanraking komen met politie onder de noemer 'overlast verward

persoon'. In de praktijk is het om meerdere redenen vaak lastig om deze personen passende hulp en ondersteuning te bieden. Daarom is tot doel gesteld om te komen tot een structurele, practice based aanpak van deze 'personen met onbegrepen gedrag': de aanpak specialistische bemoeizorg. De aanpak Specialistische bemoeizorg is een aanpak waarbij langdurig regie wordt gevoerd op complexe casussen van personen met onbegrepen gedrag. Het doel van dit project is om de leefsituatie van betrokken personen met onbegrepen gedrag te verbeteren, stabiliseren en te voorkomen dat problematiek verergert of dat zij (opnieuw) afglijden naar overlast of criminaliteit. Door hun langlopende problematiek, die veelal chronisch van aard is, in betere banen te leiden, wordt de overlast teruggedrongen.

In 2022 is een aanvullend onderzoek uitgevoerd naar de personen met onbegrepen gedrag in de regio Zaanstreek-Waterland. Het doel van dit onderzoek was om rode draden te vinden in de casuïstiek en daarmee antwoord te vinden op de vraag waarom het bij deze personen niet lukt om te komen tot een duurzame oplossing. Hieruit bleek dat er in de regio 54 personen zijn die onder de doelgroep Specialistische Bemoeizorg ('notoire overlastgevers') vallen. Uit deze casussen is een selectie van 15 casussen besproken in rode draden sessies waarbij onder meer het projectteam, de politie, het Zorg- en Veiligheidshuis (ZVH), GGZ, een ervaringsdeskundige, gemeenten en het Meldpunt en Advies Bijzondere Zorg (MABZ) aanwezig waren. In deze rode draad sessies in november 2022 is tot een aantal kenmerken van de casuïstiek gekomen waardoor volgens de deelnemers duurzame oplossingen vaak uitbleven.

- ① Deze notoire overlastgevers waren op gemiddeld 7 van de 12 leefgebieden niet zelfredzaam. De leefgebieden werk/dagbesteding, sociaal netwerk, huisvesting, geestelijke gezondheid en middelengebruik springen eruit voor wat betreft een inschatting van een lage/ beperkte zelfredzaamheid.
- ① Het bleek in de 15 besproken casussen extreem lastig om de personen in een passend zorgtraject te krijgen, bijvoorbeeld omdat er sprake was van een combinatie van bepaalde elementen van problematiek waardoor behandeling niet opgestart kon worden, zoals 'verward en verslaafd'. Meer dan de helft van deze casussen was al meer dan 5 jaar bekend bij MABZ, terwijl personen normaliter binnen 6 maanden moeten worden toegeleid naar zorg. Bij de casussen waren bovendien reeds talloze interventies ingezet met beperkt resultaat. Dit bevestigt het beeld dat deze doelgroep langdurig aandacht en zorg vraagt, waarbij rekening gehouden moet worden met het feit dat ondanks alle aandacht en zorg de overlast toch aanhoudt.
- ① Bovendien blijkt dat het voor een groot deel van de casuïstiek onduidelijk is voor partners wie regie heeft in die casussen.

Als gevolg van deze geformuleerde knelpunten is in november 2022 een bijeenkomst georganiseerd voor netwerkpartners en ervaringsdeskundigen om te brainstormen over oplossingsrichtingen en kansen. Deze zijn geformuleerd op verschillende thema's:

- ① De mens centraal: domeinoverstijgend werken vanuit wat de overlastgever echt nodig heeft, maatwerk leveren en los van kaders en beperkingen van organisaties denken. De overlastgever dient als persoon

bekeken te worden. Tegelijkertijd moet ook de professional centraal staan: het gaat vaak gaat om intensieve casuïstiek.

- ③ Samenwerking in de keten: de casuïstiek betreft problematiek waarbij partners intensief moeten samenwerken. Duidelijke afspraken, over onder meer het voeren van regie en wie de contactpersoon is voor de cliënt, zijn daarbij cruciaal.
- ③ Wonen: het is belangrijk dat gezorgd wordt voor passende huisvesting voor overlastgevers. Hierbij valt te denken aan housing first, domus+, tiny houses en/of Skaeve Huse.
- ③ Zorg/ begeleiding/dagbesteding: laagdrempelige 'steun, leun en duw' ondersteuning is gewenst in de regio. Hiermee wordt bedoeld dat er een hulpverlener of ervaringsdeskundige gekoppeld wordt aan de overlastgever die zo intensief ingezet kan worden als nodig is op dat moment. Als voorbeeld wordt genoemd om buddy's te koppelen aan cliënten die laagdrempelig contact onderhouden en die opschalen wanneer dat nodig is. Bovendien is outreachende zorg gewenst in de regio, net als dagbesteding op maat voor de doelgroep.
- ③ Ontschotten financiën: realiseer een maatwerkbudget waarmee voor de cliënt kosten kunnen worden gemaakt die op dat moment voor de cliënt nodig zijn. Bijvoorbeeld het kopen van een fiets wanneer een cliënt geen vervoer heeft om naar de dagbesteding te gaan.
- ③ Er werd geconcludeerd dat in de regio veel enthousiasme en draagvlak is om met deze oplossingsrichtingen en kansen aan de slag te gaan.

In maart 2023 is een verkenning gedaan met de oplossingsrichtingen in een vijftal casussen, onder regie van het MABZ. In juni is deze verkenning geëvalueerd en is een aantal aandachtspunten geformuleerd voor het vervolg op het project Specialistische bemoeizorg. De resultaten van deze evaluatie zijn gepresenteerd in het BO en meegenomen in het vervolg van de aanpak. De aandachtspunten zijn enerzijds casusgericht en anderzijds organisatiegericht. Casusgerichte aandachtspunten zijn:

- ③ Om hulpverleners blijvend te enthousiasmeren om de uitdaging van blijvend steun en leuncontact aan te gaan;
- ③ Hulpverleners blijvend te stimuleren creatief te denken en buiten de gebaande paden te treden;
- ③ Maak maatwerkbudget structureel flexibel inzetbaar, bijvoorbeeld ook voor meubels of een ID;
- ③ Breid de inzet van ervaringsdeskundigen uit;
- ③ Creëer meer helderheid nodig is over casus- en procesregie.

Organisatorische aandachtspunten zijn:

- ③ Organiseer de bemoeizorg in principe lokaal, tenzij het niet anders kan;
- ③ Breng de procesregie onder bij het MABZ wordt aanbevolen; het Zorg- en Veiligheidshuis is niet passend voor de doelgroep omdat justitiële partners niet nodig zijn in deze aanpak. De aanpak is immers gebaseerd op vrijwilligheid en laagdrempeligheid;

- ③ Prioriteer de realisatie van passende woonruimtes voor de doelgroep en betrek daarbij woningcorporaties;
- ③ Organiseer meer afstemming tussen de domeinen Zorg en Wonen op deze doelgroep.

In de regio Zaanstreek-Waterland is inmiddels een projectleider aangesteld. Er is een nieuwe subsidieaanvraag ingediend en gehonoreerd om een doorstart te maken met domeinoverstijgende samenwerking. Bovendien is er een gesprek geweest met expert en tevens trainer in de leergang Léon Sonnenschein over de inrichting van privacy en gegevensdeling in dit project. Dit heeft onder andere geleid tot trainingsdagdeel hieraan gewijd.

Daarnaast is in juni 2023 een onderzoek uitgevoerd naar het invoeren van het AVE-model in de regio Zaanstreek-Waterland. Hieruit bleek dat het AVE-model een passend model kan zijn binnen de regio, omdat het zorgt voor duidelijkheid over verantwoordelijkheden, rollen en functies bij oplopende problematiek. Volgens het onderzoek is daar in de regio behoefte aan.

Ten tijde van deze evaluatie traint BMC de belangrijkste betrokkenen en netwerkpartners intensief in het voeren van procesregie. Aansluitend op deze training volgt een werksessie vanuit DSP-groep voor het opstellen van een op- en afschalingsmodel met daaraan onderliggend een plan van aanpak. In dit plan van aanpak is tevens nadrukkelijke aandacht voor risicotaxatie en privacy/ gegevensdeling.

3.1.3 Resultaten

Doel 1: Het realiseren van een structurele, practice based aanpak voor deze doelgroep notoire overlastgevers met gezamenlijke inspanning van relevante partners uit de zorg, veiligheid en het sociaal domein.

Het project Specialistische Bemoeizorg is na een voorbereidende fase met de vijf proefcasussen van start gegaan. Met de projectleider aan de basis en twee aangestelde procesregisseurs wordt de aanpak vervolgd. Daarnaast worden op dit moment de belangrijkste betrokkenen en netwerkpartners door BMC getraind in het voeren van procesregie. Aansluitend op deze training volgt een werksessie vanuit DSP-groep voor het opstellen van een op- en afschalingsmodel met daaruit voortvloeiend een plan van aanpak voor het vervolg.

Doel 2: Het verbeteren van de leefsituatie van de betrokken overlastveelplegers, om te voorkomen dat de problematiek verergert of dat zij (opnieuw) afglijden naar overlast of criminaliteit. Dit kan ten goede komen aan de leefbaarheid in de wijk en de veiligheidsbeleving van de omgeving.

Het is nog te vroeg om een uitspraak te doen over de mate waarin deze aanpak al leidt tot een structurele verbetering in de leefsituatie van de cliënten. Er is veel tijd besteed aan het opzetten van de aanpak, waardoor de aanpak na de 5 proefcasussen nog niet is vervolgd. Het heeft ook tijd gekost om een projectleider aan te trekken, wat voor enige vertraging heeft gezorgd. Wel zijn de eerste tekenen positief dat de aanpak bijdraagt aan een verbetering van de leefsituatie van de personen met onbegrepen gedrag en de leefbaarheid en

veiligheidsbeleving van de omgeving. De nieuwe subsidie van ZonMw (Straattriage en Specialistische Bemoeizorg) maakt het mogelijk een krachtige doorstart te maken.

3.2 Uitwerken proces nazorg ex-gedetineerden

3.2.1 Beschrijving

In 2019 is in het landelijk bestuursakkoord Kansen bieden voor re-integratie vastgelegd dat samenwerkende partijen (DJI, Reclassering en gemeenten) en gedetineerden in gezamenlijkheid zo vroeg mogelijk aan de slag gaan met een plan gericht op een succesvolle re-integratie in de samenleving. Vooral voor gedetineerden bij wie sprake is van onderliggende problematiek of gevaar is uitwerking van dit plan nodig. In de regio Zaanstreek-Waterland werden, in lijn met Landelijk Bestuursakkoord, de volgende doelstellingen beoogd:

- 🕒 Komen tot een regionale procesbeschrijving waarin het gezamenlijk eigenaarschap van betrokken partners blijkt en helder tot uiting komt: wie waarvoor verantwoordelijk is rond de nazorg aan ex-gedetineerden, wie in welke situatie de (casus/proces)regie voert, op welke wijze wordt samengewerkt, hoe de (warme) overdracht verloopt, hoe evt. risico's in kaart worden gebracht en welke gegevens over een weer gedeeld kunnen worden. Tevens komen tot afspraken over het gezamenlijke leerproces ter verbetering van de samenwerking.
- 🕒 Nadere uitwerking geven aan het proces van op/afschalen en invulling geven aan de afspraken die op landelijk niveau zijn gemaakt over de rol van de Zorg- en Veiligheidshuizen op deze doelgroep. Deze verdienen een nadere uitwerking in de regio Zaanstreek-Waterland. Wellicht dat gekomen kan worden tot meer samenwerking tussen de zeven gemeenten onderling, in nauwe relatie met het ZVH.
- 🕒 Verdiepen wat de rol van ervaringsdeskundigen kan zijn als het gaat om het aanspreken en motiveren van ex-gedetineerden en de toeleiding naar ondersteuning of zorg. Een enkele gemeente heeft hier ervaring mee opgedaan, maar het ontbreekt nog aan een structurele, regionale basis.
- 🕒 Het uiteindelijke doel is een succesvolle integratie in de samenleving en het vergroten van stabiliteit op de diverse leefgebieden van de ex-gedetineerde, waardoor het risico van herhaling van crimineel gedrag en onveiligheid wordt verkleind.

3.2.2 Proces

Voor de het thema nazorg ex-gedetineerden was binnen het samenwerkingsverband Allen voor Eén nog geen integrale overlegstructuur ingericht en ook geen regionale samenwerking. De meeste gemeenten waren ieder voor zich bezig met deze opgave en sommige waren zich niet bewust van de verantwoordelijkheden richting deze doelgroep. Om te kunnen werken aan de doelstellingen is er een nieuwe regionale werkgroep opgericht. Aan de start is een aantal scenario's onderzocht hoe nazorg beter georganiseerd kon worden in de regio. Het scenario dat de twee grote gemeenten binnen de regio (Zaanstad en Purmerend) de kleinere regiogemeenten ondersteunen bij de nazorg is vervolgens verder uitgewerkt. Dit scenario is met bestuurders afgestemd en op papier gezet. Er is veel aandacht uit gegaan naar het betrekken van alle gemeenten. Ook is er een

ervaringsdeskundige betrokken in het proces. Er is een gezamenlijke visie opgesteld op de nazorg aan ex-gedetineerden, waarin het advies van een ervaringsdeskundige is meegenomen. Dit advies luidde om de bejegening van cliënten als aandachtspunt mee te nemen en om aandacht te hebben voor de geschiedenis van cliënten en het verschil tussen de PI en de wereld daarbuiten. De visie bestaat uit de volgende elementen:

- 🕒 Mensgericht/aandacht voor bejegening
- 🕒 Iedere inwoner is verantwoordelijk voor eigen situatie
- 🕒 Maatwerk bieden op de vijf leefgebieden
- 🕒 Organiseren sociale netwerk
- 🕒 Lokale verantwoordelijkheid

De werkzaamheden van de werkgroep kwamen aan de start moeizaam op gang. Dit had verschillende redenen:

- 🕒 Voor veel werkgroepleden was het thema van nazorg ex-gedetineerden nieuw en het bleek op sommige vlakken een ingewikkelder thema te zijn dan aanvankelijk gedacht. Het vroeg niet alleen veel tijd om iedereen inhoudelijk goed op de hoogte te krijgen en verder te komen, maar ook om elkaar te leren kennen in de werkgroep.
- 🕒 Binnen de werkgroep was sprake van een hoge doorloop. Zo was er ook twee keer sprake van een wissel van de voorzitter/projectleider van de werkgroep.
- 🕒 Directie van gemeenten dienden meegenomen te worden in de wens om de coördinatie (opstellen van nazorgplannen) bij de twee grootste gemeenten te beleggen.
- 🕒 Onvoorzien was dat bepaalde formaliteiten geregeld moesten worden om uitvoering te kunnen geven aan de beoogde, regionale samenwerking. Denk aan een Dienstverleningsovereenkomst, een DPIA en Verwerkersovereenkomst. Zeker dit laatste zorgde voor vertraging binnen het proces.
- 🕒 Kleinere gemeenten waren niet altijd doordrongen van deze gemeentelijke taak en het nut van het project, waardoor er veel tijd is besteed aan het meenemen van deze gemeenten en het creëren van draagvlak.

Tegelijkertijd heeft de inzet en het doorzettingsvermogen van alle werkgroepleden ervoor gezorgd dat er uiteindelijk volgens de werkgroep een gedragen proces is vastgelegd en vastgesteld. Er is energie om de werkgroep voort te zetten, om te monitoren of de dienstverleningsovereenkomst (nieuwe werkwijze) werkt zoals bedoeld en of dit op termijn leidt tot een verbetering van de leefsituatie van betrokkenen en minder terugval/recidive. Hieraan wordt zowel door gemeenten als partners (DJI, Politie) meegenomen.

3.2.3 Resultaten

Doel 1: Komen tot een regionale procesbeschrijving waarin het gezamenlijk eigenaarschap van betrokken partners blijkt en helder tot uiting komt.

De werkgroep nazorg ex-gedetineerden heeft, samen met de gemeenten en partners binnen het netwerk, een procesbeschrijving voor de nazorg ex-gedetineerden opgesteld. Het proces is als volgt:

- ① Meldingen van detentie van inwoners uit een kleinere regiogemeenten worden doorgegeven aan Purmerend en Zaanstad.
- ② Purmerend of Zaanstad legt contact met de PI en stelt een nazorgplan op in afstemming met DJI en de reclassering, met inbreng van de gemeente van herkomst.
- ③ Als de inwoner uit detentie komt, wordt dit nazorgplan uitgevoerd door de regiogemeente. Deze gemeente is verantwoordelijk voor het re-integreren van de inwoner in het lokale netwerk.

Doel 2: Nadere uitwerking geven aan het proces van op/afschalen en invulling geven aan de afspraken die op landelijk niveau zijn gemaakt over de rol van de Zorg- en Veiligheidshuizen op deze doelgroep. Deze verdienen een nadere uitwerking in de regio Zaanstreek-Waterland. Wellicht dat gekomen kan worden tot meer samenwerking tussen de zeven gemeenten onderling, in nauwe relatie met het ZVH.

Er zijn afspraken gemaakt over wanneer het Zorg- en Veiligheidshuis de regie heeft en wanneer de regisseur in de regio. Als een regisseur er zelf niet uitkomt, wordt opgeschaald naar het ZVH. Hiervan kan sprake zijn als er in een casus multiproblematiek is, er veiligheidsrisico's zijn of als een persoon in aanmerking komt voor de Levenslooppaanpak.

Doel 3: Verdiepen wat de rol van ervaringsdeskundigen kan zijn als het gaat om het aanspreken en motiveren van ex-gedetineerden en de toeleiding naar ondersteuning of zorg. Een enkele gemeente heeft hier ervaring mee opgedaan, maar het ontbreekt nog aan een structurele, regionale basis.

De input van een ervaringsdeskundige heeft bijgedragen aan de regionale visie op de benadering van inwoners met een detentieverleden en de regionale procesbeschrijving nazorg met gemeentelijke uitvoering. De input heeft ervoor gezorgd dat 'mensgericht en aandacht voor bejegening' is opgenomen als belangrijk uitgangspunt. Bovendien is er in de regio een netwerk van ervaringsdeskundigen. Een aantal heeft affiniteit met nazorg of heeft zelf een detentieverleden. Zij kunnen naar behoefte en op maat ingezet worden, bijvoorbeeld om vertrouwen te wekken of de persoon toe te leiden naar een zorgloket. In Zaanstad gebeurt dat in de rol van onafhankelijk clientondersteuner.

Doel 4: Het uiteindelijke doel is een succesvolle integratie in de samenleving en het vergroten van stabiliteit op de diverse leefgebieden van de ex-gedetineerde, waardoor het risico van herhaling van crimineel gedrag en onveiligheid wordt verkleind.

De procesbeschrijving is gereed en na de zomer volgt implementatie van het nieuwe werkproces. Het is nog te vroeg om een uitspraak te doen over de bijdrage die de procesbeschrijving gaat leveren aan de re-integratie van ex-gedetineerden. In de regionale werkgroep wordt met politie en DJI gesproken over de wijze waarop recidive of terugval gemonitord kan worden. Op basis van eerder onderzoek blijkt dat wanneer ex-gedetineerden voldoende begeleid en ondersteund worden dit de kans op succesvolle re-integratie vergroot.

In die zin is het aannemelijk dat het werkproces bijdraagt aan een succesvolle re-integratie en uiteindelijk een veiligere samenleving.

Overige resultaten

Er is ook een aantal zaken bereikt die niet in de oorspronkelijke doelstellingen stonden beschreven. Zo is er een dienstverlenings- en verwerkersovereenkomst opgeleverd, in samenspraak met privacy-experts van de diverse gemeenten. Dit was een zorgvuldig proces, waarmee de nodige tijd gemoeid ging. Daarnaast zijn de directeuren nauw betrokken geweest bij de totstandkoming van het werkproces en goedkeuring van de DVO e.d., hetgeen het bestuurlijk draagvlak op dit thema heeft vergroot.

3.3 Verbinding netwerk zorg en veiligheid met de JB-keten en vloeiende overgang problematiek 18min/18 plus

3.3.1 Beschrijving

Eén van de taken van het Zorg- en Veiligheidshuis is het bieden van ondersteuning aan jeugdigen en hun omgeving. Daarom moet het ZVH ook goed geïntegreerd zijn in het jeugdzorglandschap. Daarom is binnen Allen voor Eén gestart met een proeftuin in het kader van het landelijk Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming. De proeftuin de vertaling van het landelijk Toekomstscenario naar de lokale context en heeft als doel om kinderen, volwassenen, gezinnen en huishoudens minder stress te laten ervaren rondom hun bestaanszekerheid en veiligheid. De proeftuin bestaat uit een vijftal actielijnen, die erop zijn gericht om zo passend en nabije ondersteuning en hulp aan gezinnen te bieden als mogelijk. Dit vereist goede samenwerking tussen het lokale en regionale hulpaanbod en een gezamenlijke visie op systeemgericht werken (d.w.z. aandacht hebben voor zowel de jeugdigen als volwassenen binnen het gezin) en gefaseerde ketenzorg. Specifiek voor jeugdigen met onbegrepen gedrag en ernstige onderliggende problematiek wordt door professionals moeite ervaren vanwege de overgang tussen diverse wet/regelgeving (Jeugdwet/WMO/WLZ). Gevolg kan zijn dat de begeleiding stagneert of achteruit gaat, met het risico van verergering van de problematiek (afglijden). Voor dit deelproject zijn de volgende doelstellingen geformuleerd:

- ① Komen tot een regionale procesbeschrijving waarin helder tot uiting komt wie waarvoor verantwoordelijk is rond de hulpverlening aan/bescherming van kinderen en jongeren, de rolverdeling in het netwerk van zorg en veiligheid, de regievoering (casus of proces), de wijze van samenwerking, (warme) overdracht, opschaling en gegevensdeling.
- ② Komen tot meer slagkracht en synergie door de krachten te bundelen en overlap in de keten te voorkomen (minder schakels).
- ③ Betere verbinding tussen de kind/jeugdaanpak en de volwassenzorg, binnen het bestaande netwerk van zorg en veiligheid.

- 🕒 Komen tot een vloeiender overgang van 18-/18+. Tijdigere signalering en anticiperen op hulpvragen, vergroten van de expertise en het handelingskader van professionals op dat vlak

3.3.2 Resultaten

Binnen het netwerk Allen voor Eén (Zorg en Veiligheid) werd in 2021 besloten om de ontwikkelingen bij Veilig Thuis, Geweld Hoort Nergens Thuis en de doorontwikkeling van het Zorg- en Veiligheidshuis in samenhang te bezien en deze te verbinden aan de proeftuin Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming (in 2023 gestart). Het doel van deze proeftuin was het testen van een nieuwe manier van werken met een regionaal veiligheidsteam en sterke lokale teams.

In het bijzonder was daarbij sprake van aandacht voor de verbinding tussen jeugd- en volwassenzorg en de verbinding met de veiligheidspartners. Er is veel aandacht uitgegaan naar de ontwikkeling van het toekomstscenario in de regio, met name als het gaat om de benodigde verbinding met het netwerk Zorg & Veiligheid. Zo ging het veiligheidsteam en de jeugdteams nauw samenwerken tijdens het beproeven van het Toekomstscenario.

In 2024 vond er een doorontwikkeling van de proeftuin toekomstscenario plaats, zijn de geleerde lessen opgehaald en is besloten tot een gebiedsgerichte proeftuin 2.0 in 2025. In deze proeftuin 2.0 is het doel om de volgende stap te zetten: 'van iets proberen naar iets bewijzen'. Dat betekent dat er een werkwijze wordt ontwikkeld waarvan we denken dat het gaat werken (een prototype). Uitgangspunten hierbij zijn integraal, eenvoudig en duidelijk. De proeftuin loopt van begin 2025 tot eind 2026.

Verder is ook onderzocht hoe binnen het proces minder schakels, en daarmee minder gezichten, voor het gezin of huishouden. Onder andere door het uitvoeren van een klantreis, een actieonderzoek van het Verweij Jonker Instituut en een praatplaat van de proeftuin Toekomstscenario.

Succesfactor is dat de regio in deze heeft kunnen meeliften op andere, landelijke ontwikkelingen. Het landelijk toekomstscenario schetst uitdagingen en dilemma's waar ook de regio Zaanstreek Waterland mee te maken heeft en dus kon aangesloten worden bij oplossingen die op landelijk niveau worden aangedragen. Dit zorgt ook voor momentum en het benadrukt de urgentie.

4 Deelproject 3: Efficiënter inrichten van (bestuurlijke en) uitvoerende overlegtafels

4.1 Beschrijving deelproject

Binnen de regio Zaanstreek-Waterland is binnen de bestaande integrale structuur voor zorg en veiligheid behoefte aan meer samenwerking en samenhang bij complexe casuïstiek. Het project Allen voor Een streeft naar een uniform risicotaxatiemodel om de samenhang tussen uitvoerende tafels te verbeteren. Dit model moet helpen bij het vroegtijdig herkennen van complexe problemen, zoals onbegrepen gedrag. De vooraf opgestelde doelen van dit deelproject zijn:

- 🕒 Tijdsige herkenning van onbegrepen gedrag met zeer complexe problematiek en evt. veiligheidsrisico's, onafhankelijk van het 'label' van de casuïstiek bij aanmelding/instroom ZVH.
- 🕒 Tijdsige bundeling van relevante informatie uit de domeinen zorg, veiligheid en het sociaal domein om risico's integraal in te schatten en te anticiperen op eventuele verergering van de problematiek (afglijden, herhaling slachtoffer/daderschap, gevaarstelling).
- 🕒 Meer samenhang in de regio tussen de diverse uitvoerende tafels binnen het brede netwerk van zorg en veiligheid, waarop casuïstiek afzonderlijk wordt besproken en nog geen gemeenschappelijke beeldvorming is over de herkenning en aanpak van onbegrepen gedrag met (zeer) complexe problematiek.

4.2 Proces

In de regio Zaanstreek Waterland is er behoefte aan meer eenduidigheid en vereenvoudiging op het vlak van risicotaxatie in complexe casuïstiek. In het initiële plan van aanpak voor de subsidieaanvraag van ZonMw wordt beschreven dat beoogd wordt om een eenduidig, integraal model voor risicotaxatie in te voeren in de regio (prioriteit 3). Binnen het thema risicotaxatie heeft de deelprojectleider eind 2022 een advies uitgebracht ten aanzien van de inrichting van risicotaxatie in de regio. In dit advies zijn twee verschillende varianten onderzocht, te weten:

1. Gebruik van één risicotaxatiemodel in de regio door betrokken medewerkers: een aantal medewerkers binnen de regio worden getraind op het afnemen en interpreteren van een risicotaxatie-instrument zoals de FARE.
2. Voeren van regie op risicotaxatie: veel verschillende netwerkpartners binnen het Zorg- en Veiligheidsdomein nemen verschillende risicotaxatie-instrumenten af op verschillende momenten. Het is een optie om hier regie op te voeren. Er dient dan overzicht behouden te worden op de instrumenten die binnen een casus afgenomen zijn of nog afgenomen kunnen worden. Hierbij kan gestuurd worden op de afname en het delen van de uitkomsten.

Op basis van onderzoek was het advies van de deelprojectleider om te werken met de tweede variant: het voeren van regie op risicotaxatie. Genoemde redenen hiervoor zijn dat het de samenwerking stimuleert, hierdoor gezamenlijk het juiste gesprek gevoerd wordt en er een completer beeld ontstaat. Daarnaast noemt de deelprojectleider dat de investering voor deze variant beperkter is dan het trainen van professionals die instrumenten moeten afnemen. Het advies ligt tevens in lijn met de landelijke ontwikkelingen in de ZVH-en. Vanuit de Samenwerkende landelijke ZVH-en is recent geconcludeerd dat elke partner zelf verantwoordelijk is voor risicotaxaties en dat er geen integrale taxatie in de casusoverleggen in de Zorg- en Veiligheidshuizen gedaan gaat worden. Het was, ondanks de complexiteit van het onderwerp, een vloeiend proces om te komen tot dit advies en de keuze voor de tweede optie.

De tweede variant vraagt dat er heldere afspraken gemaakt moeten worden over de manier waarop en welke informatie uit de risico-inschattingen gedeeld mag worden. Dit vraagt om een investering. Er is besloten om kleinschalig te beginnen met het voeren van regie op risicotaxatie. De aanpak Specialistische bemoeizorg is hiervoor geselecteerd. Zoals eerder in paragraaf 3.2 beschreven is de aanpak specialistische bemoeizorg in ontwikkeling. Bij de inrichting van deze aanpak krijgt het voeren van regie op risicotaxatie een belangrijke plek. Het vormt een onderdeel binnen het te ontwikkelen op- en afschalingsmodel. Nadat uitvoering is gegeven aan dit plan van aanpak volgt een evaluatie, ook t.a.v. het voeren van regie op risicotaxatie, en wordt binnen de regio bepaald hoe het een verdere uitrol binnen de regio vorm krijgt. Ten tijde van dit onderzoek loopt er tevens een vervolgproject voor de aanpak specialistische bemoeizorg (op basis van subsidie van ZonMw) waarin dit wordt meegenomen.

4.3 Resultaten

Binnen het deelproject gericht op het efficiënter inrichten van (bestuurlijke en) uitvoerende overlegtafels werd gestreefd naar een integraal, gezamenlijk model voor risicotaxatie. Dit model van risicotaxatie zou moeten voorzien in:

- ① Tijdige herkenning van onbegrepen gedrag met zeer complexe problematiek en evt. veiligheidsrisico's, onafhankelijk van het 'label' van de casuïstiek bij aanmelding/instroom ZVH.
- ② Tijdige bundeling van relevante informatie uit de domeinen zorg, veiligheid en het sociaal domein om risico's integraal in te schatten en te anticiperen op eventuele verergering van de problematiek (afglijden, herhaling slachtoffer/daderschap, gevaarsetting).
- ③ Meer samenhang in de regio tussen de diverse uitvoerende tafels binnen het brede netwerk van zorg en veiligheid, waarop casuïstiek afzonderlijk wordt besproken en nog geen gemeenschappelijke beeldvorming is over de herkenning en aanpak van onbegrepen gedrag met (zeer) complexe problematiek.

Binnen dit deelproject is een onderzoek uitgevoerd door BMC met het advies om regie te voeren op risicotaxatie in plaats van het gebruik van één risicotaxatiemodel in de regio. Dit ligt tevens in lijn met de

landelijke ontwikkelingen van de Samenwerkende Zorg- en Veiligheidshuizen. Als gevolg van dit advies en de landelijke ontwikkelingen werd besloten om af te wijken van het initiële plan om één integraal risicomodel te ontwikkelen. Er is vervolgens besloten om bij de recent opgerichte aanpak specialistische bemoeizorg nadrukkelijk aandacht te leggen op het voeren van regie op risicotaxatie. De werkafspraken, randvoorwaarden en geleerde lessen vormen vervolgens een blauwdruk voor de andere aanpakken binnen de regio. Ten tijde van dit onderzoek wordt het plan van aanpak voor een op- en afschalingsmodel opgesteld waarbij nadrukkelijk aandacht is voor het gebruik van risicotaxatie en regie op dit proces.

5 Deelproject 4: Regio in beeld

5.1 Beschrijving

Om kwetsbare inwoners in complexe casussen zo snel en adequaat mogelijk van passende ondersteuning te kunnen voorzien, is het belangrijk om trends en ontwikkelingen op tijd te signaleren. Een dashboard kan hierbij ondersteunen en er lag een wens om dit te ontwikkelen. Het dashboard moet kwantitatieve gegevens bevatten vanuit de domeinen zorg, veiligheid en sociaal, klantreizen en ervaringsverhalen. Het moet ook inzicht geven in de voortgang op complexe casuïstiek. De beoogde doelen van dit dashboard zijn:

- 🕒 Bijdragen aan een integrale, inhoudelijke sturing op zorg en veiligheid. De gezamenlijke koers en prioritering wordt zo nodig bijgesteld op basis van relevante trends en ontwikkelingen die in samenhang zijn gebracht (informatie gestuurd).
- 🕒 Tijdigere signalering en doortastender optreden door trends en relevante informatie uit diverse domeinen te bundelen. Hiermee worden zowel de bestuurders als uitvoerende professionals geholpen om datgene te doen voor kwetsbare mensen en hun omgeving.

5.2 Proces

Het doel was om een dashboard te creëren met daarin kwantitatieve gegevens vanuit de domeinen zorg, veiligheid en sociaal, maar ook gegevens over de beleving, bijvoorbeeld door middel van klantreizen en ervaringsverhalen. Voor het bouwen van het dashboard werd een externe partij (Shinto Labs) ingeschakeld. Samen met Shinto Labs is een zogenaamd sprint team opgericht om te komen tot een prototype van het dashboard. Dit sprintteam bestond uit gemeenten, partners, politie, GGZ en GGD. Enkele keren is een ervaringsdeskundige aangesloten. Er is een aantal sessies geweest met dit sprint team en dit heeft geresulteerd in een tussenversie (prototype) van het dashboard. Het dashboard bestaat uit verschillende lagen ten behoeve van sturing op strategisch en tactisch niveau. De tussenversie is gepresenteerd in een bestuurlijk overleg en vervolgens is gewerkt aan een definitieve versie van het dashboard. Medio september presenteerde de werkgroep de definitieve versie van het dashboard aan de bestuurders. Voorafgaand aan deze presentatie vond er een reeks van overleggen plaats met gemeenten en betrokken partners om te komen tot optimalisatie van het dashboard en duiding van de cijfers. Ten tijde van deze evaluatie is de werkgroep bezig met het maken van procesafspraken (zoals momenten van handmatig aanleveren data en wie hier regie op voert).

In de beginfase is een ervaringsdeskundige ingeschakeld om het perspectief van de cliënt te betrekken. Als gevolg daarvan zijn er in het dashboard verschillende filmpjes toegevoegd om de beleving/ verhaal van cliënten door de laten klinken.

Het sprint team was erg gemotiveerd om het project tot een goed einde te brengen. De deelnemers van dit sprintteam zien een duidelijke meerwaarde van het dashboard. De samenwerking in de werkgroep en met Shinto Labs verliep goed. Wel bleken de verwachtingen achteraf gezien te hoog gespannen. Het was niet voor alle geselecteerde indicatoren mogelijk om ze in cijfers te vatten in het dashboard en/of deze geautomatiseerd op te halen uit open bronnen. Ook bleek het proces om tot een operationeel dashboard te komen meer tijd te kosten dan aanvankelijk werd ingeschat. Eenzelfde geldt voor het dashboard in de toekomst up to date te houden. Er was onvoldoende rekening gehouden met handmatige updates en het regie voeren op het toekomstige proces. Inmiddels zijn hierover de nodige afspraken gemaakt.

5.3 Resultaten

Doel 1: Op dit punt is het doel om een dashboard te creëren. Het dashboard moet kwantitatieve gegevens bevatten vanuit de domeinen zorg, veiligheid en sociaal, en kwalitatieve informatie over de beleving, zoals klantreizen en ervaringsverhalen. Het moet ook inzicht geven in de voortgang op complexe casuïstiek.

Er is veel werk verzet om de doelen te bereiken. Dit heeft geleid tot een operationeel dashboard dat is gepresenteerd in het bestuurlijk overleg.

Doel 2: het dashboard draagt bij aan een integrale, inhoudelijke sturing op zorg en veiligheid. De gezamenlijke koers en prioritering wordt zo nodig bijgesteld op basis van relevante trends en ontwikkelingen die in samenhang zijn gebracht (informatie gestuurd).

Het dashboard is nog niet operationeel. Hoewel het project nog niet volledig afgerond is, zijn er wel veel cijfers van verschillende partijen bij elkaar gebracht. Door het dashboard elk bestuurlijk overleg te bespreken, is de verwachting dat trends eerder gesignaleerd kunnen worden zodat er eerder kan worden bijgesteld.

Doel 3: het dashboard draagt bij aan tijdigere signalering en doortastender optreden door trends en relevante informatie uit diverse domeinen te bundelen. Hiermee worden zowel de bestuurders als uitvoerende professionals geholpen om datgene te doen voor kwetsbare mensen en hun omgeving.

De verwachting is dat het dashboard uiteindelijk gaat bijdragen aan tijdige signalering van trends, door het dashboard voor elk bestuurlijk overleg op de agenda te zetten en in het BO een bestuurlijk gesprek te voeren over de duiding (wat zien we). Dit wordt vooraf voorbereid door ambtenaren en betrokken partners. Indien nodig vindt tijdige bijstelling plaats om zo goed mogelijke ondersteuning te bieden voor kwetsbare mensen en hun omgeving. Deze werkwijze is inmiddels ook zo vastgelegd.

6 Leren en ontwikkelen

Overstijgend werd binnen het project Domein Overstijgend ook ingezet op het leren en ontwikkelen. Het eerder genoemde leertraject rondom privacy- en gegevensdeling en de trainingen rondom casus- en procesregie vielen hieronder. Daarnaast werd binnen de looptijd van het project gewerkt aan een integraal en samenhangend trainingsaanbod: een lerend netwerk Zorg en Veiligheid.

Lerend netwerk Zorg en Veiligheid

De partners binnen het netwerk Zorg en Veiligheid (Allen voor Eén) zien leren en ontwikkelen als een belangrijk onderdeel. Binnen het netwerk werken veel verschillende medewerkers met verschillende achtergronden en op diverse niveaus (uitvoerend/beleid/management/bestuur). Het valt op dat nog te vaak vanuit de eigen koker wordt gedacht en gewerkt. Er was daarom behoefte aan een integraal en samenhangend trainingsaanbod (vanaf 2025 en verder) voor deze medewerkers met daarbij ruimte voor maatwerk en oog voor verschillende leerstijlen- en behoeften. Dit om de samenwerking binnen het netwerk verder te versterken en een gemeenschappelijke taal te ontwikkelen.

Om tot een integraal en samenhangend trainingsaanbod te komen vonden er tot drie werksessies met de voorzitters van de werkgroepen van de geprioriteerde thema's binnen het netwerk Zorg en Veiligheid (Allen voor Eén) plaats. Vervolgens is een opzet voor het integraal en samenhangend trainingsaanbod besproken met de managers van organisaties uit het samenwerkingsverband Zorg & Veiligheid (Allen voor Eén). Naar aanleiding van dit traject heeft DSP-groep een voorstel gedaan voor drie varianten om verder invulling te geven aan het trainingsaanbod.

7 Conclusies

Het project Domeinoverstijgend Samenwerken Zorg en Veiligheid bestaat uit vier deelprojecten. In deze evaluatie hebben we per deelproject gekeken naar het verloop van het proces en de behaalde resultaten. Het feit dat de deelprojecten sterk uiteenlopen, maakt het lastig om een eenduidige overkoepelende conclusie te trekken over het proces en de resultaten. Daarom kijken we in dit hoofdstuk naar de deelprojecten. We sluiten dit hoofdstuk af met aanbevelingen voor het optimaliseren van het resultaat in toekomstige projecten.

7.1 Samenvatting proces en resultaten

Deelproject 1: Toepassing privacy en gegevensdeling

Proces

Er is een leergang Privacy en Gegevensdeling van de VNG georganiseerd waaraan 15 professionals uit de regio hebben deelgenomen. De leergang bestond uit zeven bijeenkomsten waarin de inrichting van gegevensdeling binnen de thema's van Allen voor Eén centraal stond. De deelnemers waren erg te spreken over de inhoud en de opzet van deze leergang en de mate van professionaliteit en expertise van de trainers.

Resultaten

De leergang is een stap in de goede richting geweest voor het bereiken van de doelstellingen. Er heeft een beperkt aantal professionals deelgenomen en er zijn ook al stappen gezet in de inrichting van gegevensverwerking op de verschillende thema's binnen Allen voor Eén. Positief was dat inhoudelijke experts in deze leergang samen optrokken met juristen. Dit heeft bijgedragen aan een gezamenlijke taal. Er zijn op dit deelproject 3 doelstellingen geformuleerd die deels bereikt zijn. Er is dus nog werk te doen. Zo zijn er bijvoorbeeld nog meer professionals die baat kunnen hebben bij een leergang, omdat nog niet iedereen doordrongen is van het belang van een goede inrichting van gegevensverwerking en is nog niet op alle thema's een stevige verankering van gegevensverwerking gerealiseerd. In het nieuwe subsidieproject (doorstart Specialistische Bemoezing) wordt hieraan een vervolg gegeven.

Deelproject 2: Heldere en concrete afspraken over casus- en procesregie

Proces

Dit deelproject was onderverdeeld in drie verschillende onderwerpen: specialistische bemoezing, nazorg ex-gedetineerden en verbinding netwerk Z&V met de JB-keten. Op specialistische bemoezing is onderzoek gedaan naar de doelgroep personen met onbegrepen gedrag, om de vraag te beantwoorden waarom er bij deze doelgroep vaak niet tot een duurzame oplossing gekomen wordt. Vervolgens is proefgedraaid met een vijftal casussen en is de aanpak specialistische bemoezing geoptimaliseerd. Ten tijde van deze evaluatie worden de belangrijkste betrokkenen getraind in het voeren van procesregie. Op nazorg ex-gedetineerden is een werkgroep opgericht om te komen tot een regionale procesbeschrijving. Er heeft een aantal wisselingen

plaatsgevonden in de projectleiding en er is veel tijd besteed aan het betrekken van alle gemeenten (zowel inhoud als privacy), waardoor er nu een gedragen procesbeschrijving, dienstverlenings- en verwerkersovereenkomst ligt. Hiermee kan gezamenlijk een start worden gemaakt met behulp van een regionale werkgroep die hiervoor is ingericht. Het onderwerp staat nu op het netvlies van alle gemeenten en DJI is tevreden met het feit dat gekomen is tot eenduidig proces en minder aanspreekpunten en meer kwaliteit (dankzij uitwisseling van kennis).

Resultaten

Op specialistische bemoeizorg is één van de twee doelen behaald. Er is namelijk een aanpak ontwikkeld. Er is met die aanpak al proefgedraaid, maar nog niet officieel gestart. Uit de eerste resultaten blijken al wel positieve resultaten op verschillende leefgebieden. Zo is in een verslaafd en zorgmijnd iemand dankzij de inzet van een ervaringsdeskundige toch toegeleid naar zorg. Wat de effecten van de aanpak zijn zal verder later onderzocht moeten worden. Daarnaast is voor nazorg ex-gedetineerden is er een regionale procesbeschrijving gerealiseerd. Hierin is de input van een ervaringsdeskundige meegenomen en in de uitvoering zal gebruik worden gemaakt van het netwerk ervaringsdeskundigen in de regio. Ook kan de wijze van op- en afschalen van ondersteuning nog verder uitgewerkt worden, op basis van de ervaringen die nu worden opgedaan.

Deelproject 3: Efficiënter inrichten van (bestuurlijke en) uitvoerende overlegtafels

Proces

Op dit is de regio geadviseerd om in plaats van met één risicotaxatiemodel te werken voor de verschillende overlegstructuren, juist regie te voeren op het afnemen van risicotaxatiemodellen bij de verschillende overlegtafels omdat dit de samenwerking tussen verschillende overlegtafels zou stimuleren. Bij de aanpak specialistische bemoeizorg wordt geëxperimenteerd met het regie voeren op de risicotaxatie. Dit wordt geëvalueerd en vervolgens wordt bepaald hoe een verdere uitrol binnen de regio vorm krijgt.

Resultaten

In de aanpak specialistische bemoeizorg heeft risicotaxatie een belangrijke plek binnen het plan van aanpak voor de implementatie van een op- en afschalingsmodel. De hieruit voortkomende werkafspraken, randvoorwaarden en geleerde lessen vormen vervolgens een blauwdruk voor de andere aanpakken binnen de regio.

Deelproject 4: Regio in beeld

Proces

In dit deelproject zijn meerdere acties uitgevoerd. Ten eerste is een externe partij aangetrokken om te ondersteunen in het proces. Daaropvolgend is een sprintteam opgericht bestaande uit gemeenten, partners, politie, GGZ en GGD. Er is een aantal sessies geweest met dit sprintteam en dit heeft geresulteerd in een

tussenversie van het dashboard. De tussenversie is besproken in een bestuurlijk overleg en ten slotte is de finale versie gerealiseerd. De samenwerking met de externe partij verliep goed en ook deelnemers in het sprint team waren erg gemotiveerd om het project tot een goed einde te brengen. Dat maakt dat de uitvoering van dit deelproject een prettig proces is geweest. In de praktijk duurde het langer dan verwacht voordat het dashboard operationeel was. Dit kwam doordat het selecteren van indicatoren en verzamelen van gegevens veel tijd heeft gekost. Bovendien kostte het meer tijd dan verwacht om het prototype van het dashboard om te bouwen naar de definitieve werkende versie, onder meer door wisselingen bij de ingeschakelde externe partij. De definitieve versie van het dashboard is nu operationeel en is gepresenteerd tijdens het bestuurlijk overleg van september. Op dit moment vormt het onderwerp van gesprek bij elk bestuurlijk overleg.

Resultaten

Er is een integraal en samenhangend dashboard gerealiseerd. De planning is dat het dashboard na de zomer 2024 (september) operationeel zal zijn. Later zal moeten blijken of de lange termijn doelen met het dashboard worden bereikt.

7.2 Conclusies

Deze evaluatie was erop gericht om inzichtelijk te maken welke doelen werden nagestreefd met het project Domeinoverstijgend Samenwerken op Zorg en Veiligheid, welke activiteiten zijn ondernomen om die doelen te bereiken, hoe het proces verliep en in welke mate de doelen zijn bereikt. Dit hebben we op een kwalitatieve manier gedaan, door in gesprek te gaan met relevante betrokkenen. Een eerste conclusie is dat er geen harde conclusies mogelijk zijn over het bereiken van de doelen, omdat de doelen vaak pas op langere termijn zichtbaar worden dan wel niet concreet en meetbaar geformuleerd zijn. Wel is mogelijk de behaalde resultaten op activiteitsniveau inzichtelijk te maken, zoals hiervoor gebeurt.

We zijn voorzichtig positief over het proces en de behaalde resultaten. Er is in de regio hard gewerkt aan het neerzetten van mooie resultaten. Het is aannemelijk dat de inspanningen bijdragen aan domeinoverstijgende samenwerking en het algemene doel van de regionale samenwerking Allen voor Een (naar een merkbaar verschil voor inwoners en een werkbaar verschil voor professionals). In de projecten is de samenwerking actief opgezocht in de regio, er zijn werkgroepen samengesteld van gemeenten, partners en ervaringsdeskundigen uit de regio en er is gezamenlijk een leergang gevolgd. Men heeft elkaar beter leren kennen en dat zal in de toekomst waarschijnlijk zijn vruchten afwerpen. De deelprojecten krijgen bijna allemaal een vervolg. Zo wordt privacy en gegevensdeling vanaf 2024 structureel meegenomen in het regionale trainingsaanbod. En is in 2024 een doorstart gemaakt met de aanpak specialistische bemoeizorg, het werken met de regionale procesbeschrijving voor nazorg ex-gedetineerden en met het werken met het dashboard. Tevens loopt er een training over het voeren van casusregie en wordt er gewerkt aan een op- en afschalingsmodel, met aandacht voor risicotaxatie en gegevensdeling. Alles overstijgend wordt in het samenwerkingsverband ook gewerkt aan

een integraal en samenhangend trainingsaanbod (en daar krijgen de thema's privacy- en gegevensdeling en casus- en procesregie een plek voor borging).

7.3 Aanbevelingen

Op basis van de gesprekken met verschillende betrokkenen trekken we lessen voor het vervolg. Dit doen we op drie onderdelen: focus, projectmatig werken en privacy en gegevensdeling.

Focus aanbrengen

Het project DOS Z&V was voor Zaanstreek-Waterland een veelomvattend project. De regio was ambitieus en heeft veel onderwerpen willen aangrijpen om onder deze subsidieaanvraag te behandelen. Door meer focus aan te brengen kan op een beperkter aantal onderdelen meer bereikt worden. Niet alleen is het raadzaam om te focussen op een minder groot aantal onderwerpen, je kunt ook meer focus aanbrengen door doelstellingen concreet en meetbaar te formuleren. Met medewerking van het landelijk ondersteuningsteam BE-grip wordt hieraan gewerkt: zo wordt in het najaar een Effectenarena georganiseerd op het project Specialistische Bemoeizorg en een Outcomemapping op het thema Staattriage.

Projectmatig werken verdient aandacht

In de regio Zaanstreek-Waterland wordt veel samengewerkt, zowel langdurig als op casusniveau. Het project DOS deed een beroep op deze samenwerkingsverbanden. Projectmatig werken vraagt een andere aanpak dan langdurige samenwerkingen of samenwerkingen op casusniveau. Een belangrijke les is dat projectmatig werken een andere inzet vraagt. Het vraagt bijvoorbeeld een toegewijde projectleider die tijd heeft om regie te voeren op de voortgang van het project. In het huidige project was dat niet altijd het geval door de diverse wisselingen in projectleiding die hebben plaatsgevonden.

Blijf investeren in privacy en gegevensdeling

Tijdens dit project is bevestigd hoe belangrijk het is om privacy en gegevensdeling goed geregeld te hebben. Dit werd ook aangegeven in alle gesprekken die zijn gevoerd in het kader van deze evaluatie. Het kan gemeenten en professionals helpen in de ondersteuning en hulp aan inwoners als processen rondom privacy duidelijk zijn. De leergang Privacy en Gegevensdeling van de VNG is hiervoor een goed middel. Het kan behulpzaam zijn te inventariseren welke partners of functies baat kunnen hebben bij een dergelijke leergang. Het helpt om hierover het gesprek te voeren op verschillende niveaus: het gaat zowel bestuurders, managers en uitvoerende professionals aan. Een belangrijke les die naar voren kwam is dat op dit gebied vaak nog wordt gedacht in beperkingen, terwijl er veel mogelijk is, mits zorgvuldig wordt omgegaan met de privacy van burgers. Op alle niveaus wordt hier aandacht aan besteed. Zo is landelijk expert Leon Sonnenschein diverse keren uitgenodigd voor het Bestuurlijke Overleg Z&V van Allen voor Een en is dit thema een vast onderdeel van het opleidingsprogramma, waarmee het leren en ontwikkelen op alle niveaus moet worden geborgd.

DSP-groep BV
Van Diemenstraat 410
1013 CR Amsterdam
+31 (0)20 625 75 37

dsp@dsp-groep.nl
KvK 33176766
www.dsp-groep.nl

DSP-groep is een onafhankelijk bureau voor onderzoek, advies en management, gevestigd aan de IJ-oeveren in Amsterdam. Sinds de oprichting van het bureau in 1984 werken wij veelvuldig in opdracht van de overheid (ministeries, provincies en gemeenten), maar ook voor maatschappelijke organisaties op landelijk, regionaal of lokaal niveau. Het bureau bestaat uit 40 medewerkers en een groot aantal freelancers.

Dienstverlening

Onze inzet is vooral gericht op het ondersteunen van opdrachtgevers bij het aanpakken van complexe beleidsvraagstukken binnen de samenleving. We richten ons daarbij met name op de sociale, ruimtelijke of bestuurlijke kanten van zo'n vraagstuk. In dit kader kunnen we bijvoorbeeld een onderzoek doen, een registratie- of monitorsysteem ontwikkelen, een advies uitbrengen, een beleidsvisie voorbereiden, een plan toetsen of (tijdelijk) het management van een project of organisatie voeren.

Expertise

Onze focus richt zich met name op de sociale, ruimtelijke of bestuurlijke kanten van een vraagstuk. Wij hebben o.a. expertise op het gebied van transitie in het sociaal domein, kwetsbare groepen in de samenleving, openbare orde & veiligheid, wonen, jeugd, sport & cultuur.

Meer weten?

Neem vrijblijvend contact met ons op voor meer informatie of om een afspraak te maken. Bezoek onze website www.dsp-groep.nl voor onze projecten, publicaties en opdrachtgevers.

[Typ hier]

